

Usmernenie k zmene legislatívy ohľadom používania mobilných telefónov a obdobných osobných zariadení elektronickej komunikácie na školách

ZNENIE ZÁKONA S ÚČINNOSŤOU OD 1.1.2025

(ZÁKON Č. 245/2008 Z.Z; ZÁKON O VÝCHOVE A VZDELÁVANÍ („ŠKOLSKÝ ZÁKON”))

§ 151a „Pravidlá používania mobilného telefónu alebo obdobného osobného zariadenia elektronickej komunikácie

(1) V základných školách a v prvom až štvrtom ročníku osemročného vzdelávacieho programu strednej školy sa používanie mobilného telefónu alebo obdobného osobného zariadenia elektronickej komunikácie (ďalej len „komunikačný prostriedok“) okrem zariadenia vo vlastníctve alebo správe školy počas školského vyučovania zakazuje

a) žiakom prvého až tretieho ročníka základnej školy,

b) žiakom štvrtého až deviateho ročníka základnej školy a žiakom prvého až štvrtého ročníka osemročného vzdelávacieho programu strednej školy okrem prípadov, ak používanie komunikačného prostriedku v týchto ročníkoch na účel výchovy a vzdelávania prispieva k napĺňaniu vzdelávacích štandardov štátneho vzdelávacieho programu, alebo ak jeho používanie na účel výchovy a vzdelávania vo vyučovacom predmete povolí učiteľ príslušného vyučovacieho predmetu.

(2) Zákaz podľa odseku 1 sa nevzťahuje na žiakov so zdravotným znevýhodnením používajúcich komunikačný prostriedok na účely súvisiace so zdravotným znevýhodnením.

(3) Ak žiak použije komunikačný prostriedok v rozpore s odsekom 1, môže mu škola komunikačný prostriedok dočasne odobrať. Žiakovi bude odobraté mobilné zariadenie príslušným vyučujúcim, ktorý ho následne odovzdá triednemu učiteľovi. Triedny učiteľ odovzdá mobilné zariadenie rodičovi.

(4) Podmienky používania komunikačného prostriedku počas aktivít organizovaných školou mimo školského vyučovania budú koordinované príslušným pedagogickým dozorom.

DÔVODY REGULÁCIE POUŽÍVANIA VLASTNÝCH MOBILNÝCH TELEFÓNOV V ŠKOLÁCH

Každá škola má povinnosť vytvoriť prostredie, ktoré je pokojné, bezpečné, tak, aby sa všetci žiaci bez ohľadu na ich pôvod mohli učiť a rozvíjať svoje schopnosti a zručnosti. Jednou z aktuálnych výziev, ktorým školy čelia, je prítomnosť mobilných telefónov. Cieľom regulácie používania vlastných komunikačných prostriedkov detí a žiakov počas školského vyučovania v Slovenskej republike prostredníctvom právnej úpravy v školskom zákone nie je úplné odstránenie digitálnych technológií zo škôl, ale ich premyslené a rozumne obmedzené využívanie.

Podľa výsledkov štúdie projektu EU Kids Online trávajú počas školského týždňa od pondelka do piatku slovenské deti na internete 4,4 hodiny, počas víkendu 5,1 hodiny (vo veku 9 – 12 rokov: 3,5 hodiny a 4,2 hodiny cez víkend). Všeobecnú skúsenosť so zraňujúcim správaním v online priestore priznáva 26 % detí (vo veku 9-12 rokov: 14 % detí). Ku kyberšikanovania najčastejšie dochádza prostredníctvom sociálnych sietí.

Čas strávený na internete podľa výskumu vykazuje pozitívnu koreláciu s emocionálnymi problémami, problémami s pozornosťou, depresívnou náladou a sociálnou fóbiou. Naopak negatívnu koreláciu vykazuje so šťastím a životnou spokojnosťou ako aj s pocitom prijatia a bezpečia doma.

- Mobilné telefóny predstavujú riziko zbytočného rozptyľovania, vyrušovania a odvádzania pozornosti. Podľa OECD je najnižšia miera rozptýlenia mobilnými telefónmi v prípade, ak sú úplne zakázané. Dáta z OECD tiež dokazujú, že s rastúcou mierou využívania mobilných telefónov nestúpa, ale postupne klesá akademický výsledok z matematiky.
- Jedným z najviac kritizovaných javov sú upozornenia, ktoré na mobilných telefónoch žiakom vyskakujú, pričom tieto sú neustálym rozptýlením, ktoré obmedzuje pozornosť žiakov počas vyučovania a/alebo štúdia.
- Častým dôvodom, pre ktorý jednotlivé krajiny pristupujú k regulácii mobilných telefónov v školách, je zníženie prevalencie kyberšikanovania. Aj keď nie je jasné, či sa toto správanie iba nepresunie do popoludňajších hodín, miesto toho, aby vymizlo, upraví sa tak aspoň správanie počas vyučovania.

Dôležitým dôvodom, ktorý vedie k regulácii mobilných telefónov v školskom prostredí je socializácia. Ich odstránením dávame žiakom viac priestoru tráviť čas stretávaním sa so spolužiakmi tvárou v tvár, čo má pozitívny dopad na ich duševné zdravie.

Dobrá prax zo zahraničia

Momentálne mnohé národné a regionálne vlády na celom svete tvrdo zakazujú študentom nosiť si vlastné zariadenia do tried. Mobilné telefóny boli zakázané vo verejných školských systémoch vo Francúzsku, Izraeli, Kanade (Ontário) a Austrálii (v štátoch Viktória, Tasmánia, Nový Južný Wales a Západná Austrália). K regulácii v roku 2024 pristupuje aj napr. Veľká Británia, ktorá vydala usmernenie pre školy 19.2.2024, ďalej Holandsko, ktoré plánuje zaviesť obmedzenia od školského roku 2024/2025, či Fínsko, ktoré sprísňovalo pravidlá na základe petície rodičov.

USMERNENIE

Pravidlá sa týkajú mobilných telefónov a obdobných osobných zariadení elektronickej komunikácie, (napr. smart hodínok, tabletov a pod.) okrem zariadení vo vlastníctve alebo správe školy. Pre jednoduchosť textu dokument ďalej používa len pojem mobilný telefón. Ak tento dokument používa pojem rodičia, myslí sa ním zákonný zástupca dieťaťa alebo osoba zodpovedná za výchovu dieťaťa (podľa § 1 písm. g zákona č. 245/2008 Z. z).

1. Zavedenie pravidiel používania mobilných telefónov v školách

Pravidlá, používania mobilných telefónov na našej škole sú v zmysle školského zákona a tohto usmernenia regulujú používanie mobilných telefónov (a iných podobných zariadení, napr. smart hodínok, tabletov), tak aby reflektovali individuálny kontext školy. Zásady sú prístupné, konzistentné a jednoduché na ich napĺňanie. Implementácia týchto zásad podporuje jasné a jednotné pravidlá pre všetkých žiakov školy vo vzťahu k mobilným telefónom. Zásady sú v súlade s kultúrou školy a lokálnymi podmienkami. Tie ovplyvnili aj to, ktorú z ponúkaných alternatív implementácie regulácie si naša škola vybrala, prípadne prispôbila na svoje potreby.

Z piatich všeobecných spôsobov úpravy, ako zaviesť reguláciu mobilných telefónov v školách sme si vybrali alebo nakombinovali riešenie, ktoré vyhovuje potrebám žiakov a školskej komunity čo najlepšie.

Mobilný telefón odovzdaný v kmeňovej triede.

Mobilný telefón je odovzdaný (triednemu) učiteľovi pred prvou vyučovacou hodinou v kmeňovej triede, pričom takto zozbierané mobilné telefóny budú odložené do odkladacieho priestoru na to určeného. Odkladací priestor bude uzamknutý učiteľom v kabinete, alebo triede. Mobilné telefóny budú vrátené žiakom po skončení vyučovania. Táto úprava bola zúčastneným stranám komunikovaná a sprevádzaná doplnkovými aktivitami, diskusiou na triednických hodinách a informáciami na web stránke školy.

Zásady výnimiek používania mobilných telefónov pre deti so zdravotným znevýhodnením

Podľa § 151a, odsek 2 sa regulácia používania mobilných telefónov nevzťahuje na žiakov so zdravotným znevýhodnením na účely súvisiace so zdravotným znevýhodnením. Pre udelenie tejto výnimky nie je potrebné iné, dodatočné potvrdenie o zdravotnom znevýhodnení. „Účely súvisiace so zdravotným znevýhodnením“ zahŕňajú využívanie komunikačných prostriedkov, ktoré podporujú vzdelávanie, adaptáciu a začlenenie žiakov s cieľom prekonať špecifické obmedzenia vyplývajúce z ich zdravotného znevýhodnenia. Tieto prostriedky môžu slúžiť na sprostredkovanie učebných materiálov, náhradné formy komunikácie či pomôcok pre lepšie zvládanie výučby a adaptácie v školskom prostredí, ako aj na zdravotné potreby súvisiace s denným režimom žiaka (napr. monitorovanie pri diabetes mellitus a.i. analogické situácie). Dôležitou zásadou je, aby používanie komunikačných prostriedkov slúžilo na zabezpečenie rovnakých príležitostí pre vzdelávanie a sociálne začlenenie žiakov so zdravotným znevýhodnením, pričom neprimerané alebo nadmerné využívanie týchto prostriedkov môže byť považované za nevhodné. Ide teda o podporu nevyhnutných aktivít, ktoré majú preukázateľne pozitívny vplyv na zvládanie výziev vyplývajúcich zo zdravotného stavu žiaka.

Zásady výnimiek používania mobilných telefónov v školách na edukatívne účely na hodinách

Zákon podľa § 151a, odsek 1, udeľuje výnimku regulácie používania mobilných telefónov okrem zariadenia vo vlastníctve alebo správe školy pre edukatívne účely:

- žiakom 4. až 9. ročníka základnej školy a žiakom 1. až 4. ročníka osemročného vzdelávacieho programu strednej školy okrem prípadov, ak používanie komunikačného prostriedku v týchto ročníkoch na účel výchovy a vzdelávania prispieva k napĺňaniu cieľov štátneho vzdelávacieho programu, alebo ak jeho používanie na účel výchovy a vzdelávania vo vyučovacom predmete povolí učiteľ príslušného vyučovacieho predmetu. Žiakom je v súlade so štátnym vzdelávacím programom alebo v súlade s plánovaným využitím mobilných telefónov pre účely výchovy a vzdelávania **vopred komunikované, že počas tohto času môžu zariadenie používať výlučne v súlade s pokynmi učiteľa, pričom po skončení sa vrátia do zvoleného režimu regulácie.** Logistika jednotlivých úprav si vyžaduje, aby toto použitie bolo komunikované s rodičmi, žiakmi a personálom školy vopred. Opätovné odovzдание zariadenia sa uskutoční až po skončení vyučovacej hodiny, nie hneď po skončení aktivity. V takomto prípade je potrebné žiakom jasne komunikovať,

ako uviesť zariadenia do stavu, ktorý nebude vyrušovať priebeh zvyšku vyučovacej hodiny. Pred použitím mobilných telefónov pre vzdelávacie účely je potrebné si overiť, či vieme zabezpečiť rovnosť príležitostí pre všetkých žiakov.

Dôsledky a sankcie

Školy majú v zmysle zákona možnosť odobrať na určitý čas zariadenie žiaka, ak tento svojim konaním poruší pravidlá používania, zakotvené v školskom poriadku alebo osobitnej úprave pravidiel používania mobilných telefónov. Zamestnanci školy by mali zvážiť, či takéto odobratie je proporčné vo vzťahu k porušeniu pravidiel. Rovnako tak by mali zvážiť akékoľvek špeciálne okolnosti, ktoré by k takémuto porušeniu mohli viesť. Žiakovi bude odobraté mobilné zariadenie príslušným vyučujúcim, ktorý ho následne odovzdá triednemu učiteľovi. Triedny učiteľ odovzdá mobilné zariadenie rodičovi.

Tieto pravidlá a zmeny je potrebné jasne a transparentne komunikovať smerom k žiakom aj rodičom.

Používanie mobilných telefónov mimo priestorov školy

Podľa § 151a, odsek 4, podmienky používania komunikačného prostriedku, okrem zariadenia vo vlastníctve alebo správe školy, počas aktivít organizovaných školou mimo školského vyučovania upraví školský poriadok. Podmienky používania komunikačného prostriedku počas aktivít organizovaných školou mimo školského vyučovania budú koordinované príslušným pedagogickým dozorom a vopred komunikované pred realizáciou aktivity mimo priestorov školy.

Povinnosti zamestnancov školy

Zamestnanci školy dbajú o dodržiavanie týchto zásad počas celého vyučovania, vrátane prestávok. Zamestnanci školy nemajú používať svoje vlastné mobilné telefóny na osobné účely pred žiakmi počas školského dňa. **Použitie mobilných telefónov zamestnancami pred žiakmi by malo byť redukované iba na pracovné účely.** To by malo byť jasne komunikované žiakom v záujme preukázať žiakom rešpektovanie nastavených pravidiel používania mobilných telefónov a ich dôvodov aj z úrovne zamestnancov školy. Škola by mala žiakov naučiť dôvody takejto regulácie (s dôrazom na vysvetlenie rušivého charakteru mobilných telefónov, ako aj zdôraznenie sociálneho aspektu regulácie – ide o snahu o podporenie komunikácie žiakov tvárou v tvár počas prestávok). Rovnako tak by mala škola naučiť žiakov riziká spojené s používaním mobilných telefónov (s dôrazom na tému kyberšikanovania a tému dôležitosti a zmysluplnosti vlastných osobných pravidiel používania mobilných telefónov aj mimo priestorov školy). Cieľom je naučiť žiakov vnímať benefity prostredia bez mobilných telefónov.

Rola žiakov

Všetci žiaci by mali byť veku primeraným spôsobom oboznámení s pravidlami nepoužívania mobilných telefónov v priestoroch školy, rovnako tak s dôsledkami a sankciami, ktoré budú v prípade porušenia pravidiel uplatnené. Pravidlá používania mobilných telefónov **majú byť žiakom komunikované na začiatku školského roka a v prípade potreby zopakované viackrát počas školského roka.**

Ako tieto zásady komunikovať žiakom a rodičom

Vedenie školy zabezpečilo, aby všetci zamestnanci, žiaci a rodičia boli oboznámení s týmito pravidlami a spôsobom ich implementácie. Úpravu týchto zásad máme v školskom

poriadku a majú k nej prístup všetci členovia školskej komunity na web stránke našej školy. Takéto publikovanie má slúžiť na budovanie školskej kultúry a na transparentné komunikovanie očakávaného správania.

Rola rodičov

Rodičia zohrávajú dôležitú rolu pri podpore dodržiavania pravidiel týkajúcich sa používania mobilných telefónov v školách. Mali by byť preto podporovaní v tom, aby týmto pravidlám a ich významu porozumeli (napr. rodičovským združením s touto tematikou; špeciálnou prednáškou určenou rodičom; alebo materiálom, vysvetľujúcim dôvody regulácie rodičom). Rovnako tak by mali byť podporovaní v tom, aby túto tému vhodným spôsobom diskutovali s deťmi doma, pričom takáto diskusia by mala zahŕňať nielen riziká spojené s používaním mobilných telefónov a benefity školského prostredia bez mobilných telefónov, ale aj pozitívne príklady ich používania v rámci vzdelávania.